

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **M. Z.**, zastoupen JUDr. Ing. Vladimírem Nedvědem, advokátem se sídlem Kostelní náměstí 233/1, Litoměřice, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 2. 2014, čj. 2084/14/5000-14306-705194, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 5. 2015, čj. 15 Af 29/2014 – 40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Finanční úřad v Roudnici nad Labem (dále jen „správce daně“) vydal dne 16. 11. 2012 rozhodnutí, kterým žalobci doměřil daň z přidané hodnoty za říjen roku 2010 ve výši 28.499 Kč, s penále ve výši 34.198 Kč. K odvolání žalobce žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím změnil rozhodnutí správce daně v části týkající se bankovního spojení, jinak po obsahové stránce jej potvrdil.

[2] Žalobce brojil proti rozhodnutí žalovaného žalobou u krajského soudu. Na výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu reagoval tím, že požádal o

osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění své žádosti uvedl, že v září roku 2013 přišel o zaměstnání, je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a nepobírá žádné sociální dávky. Veškeré úspory vyčerpal, majetek nevlastní, bydlí v nájmu a nájemné za něj platí manželka z rodičovského příspěvku, má dva nezletilé syny ve věku 8 a 1 rok. K žádosti přiložil vyplněný formulář osvědčující jeho osobní, majetkové a výdělkové poměry, ze kterého vyplývá, že nemá žádné příjmy, žádný majetek větší ceny a jediný měsíční příjem jeho rodiny je rodičovský příspěvek ve výši 7.300 Kč. Oproti tomu má dluhy výši 18.343 Kč, které splácí. Z přiložené nájemní smlouvy o nájmu rodinného domu dále vyplývá, že na podkladě této smlouvy v pravidelných měsíčních platbách hradí nájemné ve výši 2.500 Kč a elektrickou energii ve výši určené jejím dodavatelem.

[3] Krajský soud vydal usnesení, kterým žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť považoval jím uváděné skutečnosti za nevěrohodné. Po odečtení platby nájemného ve výši 2.500 Kč by rodině o počtu čtyř osob měsíčně na úhradu základních životních potřeb zbývala pouze částka ve výši 4.800 Kč, což považoval soud za krajně nepravděpodobné. Z ustanovení § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o životním a existenčním minimu“), dovodil, že u rodiny sestávající se ze dvou dospělých osob a jednoho dítěte ve věku jednoho roku a druhého ve věku osmi let činí měsíční životní minimum domácnosti částku ve výši 9.850 Kč.

[4] Dle krajského soudu není možné, aby rodina stěžovatele měla příjem pouze 7.300 Kč a současně byla schopna hradit veškeré náklady související s bydlením a zajišťováním svých základních životních potřeb (např. vyživovací povinnost k jejich synům), a to vše za situace, kdy rodina jakkoliv nepožádala o pomoc ze strany státu. Stěžovatel v rozporu s poučením v závěru uvedeného prohlášení musel zamlčet podstatné okolnosti ohledně své finanční situace, které mohly mít vliv na rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu jeho nezákonnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a nepřezkoumatelnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[6] Stěžovatel argumentuje tím, že v prohlášení uvedl pravdivé údaje a žádné okolnosti nezamlčel. Soud neprováděl žádné dokazování a tvrzení, že zamlčel podstatné okolnosti ohledně své finanční situace, nemají oporu ve skutkovém zjištění a není to důkazně prokázáno. Soud neuvedl, jaké podstatné okolnosti své finanční situace měl zamlčet. Soudu nic nebránilo, aby jej vyslechl. Jeho závěr o tom, že prohlášení je nevěrohodné má být postaven zcela najisto, a nevycházet jen z krajní nepravděpodobnosti. Výpočet částky životního minima splňuje rovněž podmínky pro osvobození od soudního poplatku. Závěry o nemožnosti žít s uváděnými částkami nejsou ničím podloženy.

[7] Nepřezkoumatelnost napadeného usnesení spatřuje stěžovatel v nedostatku důvodů a opodstatněnosti.

[8] Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že by Nejvyšší správní soud měl kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Soud se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného usnesení, která představuje natolik závažnou vadu, že k ní soud přihlíží i bez námítky, tedy z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatel spatřuje nepřezkoumatelnost v tom, že krajský soud neuvedl, jaké podstatné okolnosti své finanční situace měl zamlčet. Ve věci neprováděl dokazování, pokud prohlášení považoval za nevěrohodné, mělo to být postaveno najisto. Nejvyšší správní soud se s uvedenými námitkami neztotožnil.

[13] Smyslem institutu osvobození od soudních poplatků je zabezpečení přístupu k soudní ochraně i u těch účastníků, kteří se vzhledem ke své majetkové a finanční situaci nachází v tíživých sociálních poměrech. Je na účastníku samém, aby soudu dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady prokazující jeho nemajetnost. Nesplní-li účastník tuto svou povinnost, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). Důkazní břemeno k prokázání, že nemá dostatek prostředků, nese účastník řízení.

[14] Soudy tedy zkoumají, zda účastník řízení v žádosti o osvobození od soudních poplatků dostatečně konkrétně popsal, v čem spatřuje nedostatek prostředků k úhradě soudního poplatku a zda takové tvrzení rovněž řádně doložil. Přiznat osvobození od soudních poplatků je totiž možné jen při kumulativním splnění obou podmínek, tj. při dostatečně určitém tvrzení o nedostatečnosti prostředků k úhradě soudního poplatku a při doložení takového tvrzení. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 - 88).

[15] V projednávané věci krajský soud detailně popsal, z čeho vycházel při hodnocení majetkových poměrů stěžovatele. Své závěry o nevěrohodnosti tvrzených skutečností dostatečně a srozumitelně odůvodnil. Nelze se ztotožnit s argumentací stěžovatele, že krajský soud měl provádět dokazování jeho výslechem, popř. uvádět konkrétní skutečnosti, které zamlčel. Břemeno tvrzení a břemeno důkazní leželo na stěžovateli. Ten

měl svojí aktivitou soudu dostatečně věrohodně popsat a prokázat své majetkové poměry. To však stěžovatel neučinil.

[16] Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodnou ani námitku nezákonného posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků. Nejprve soud zdůrazňuje, že stěžovatel byl v řízení o žalobě zastoupen advokátem, a je proto zřejmé, že se mu mohlo dostat odborné právní pomoci také při podávání žádosti o osvobození od soudních poplatků a vyplňování formuláře o jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Podpisem tohoto formuláře navíc stěžovatel stvrdil, že uvedené údaje jsou pravdivé a zejména že nezamlčel žádné okolnosti, které by mohly mít vliv na rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud ovšem souhlasí s krajským soudem v tom, že žalobcem uvedené údaje jsou nevěrohodné a je zcela zjevné, že i přes své prohlášení neuvedl všechny své příjmy, respektive veškerý svůj majetek. Ztotožnil se tak s hodnocením krajského soudu, že není možné, aby fungující čtyřčlenná rodina byla schopna hradit veškeré náklady související se zajišťováním svých základních životních potřeb (tj. jídla, ošacení a dalších nákladů souvisejících s běžným chodem domácnosti) z částky 4.800 Kč (včetně úhrady energií a souvisejících služeb na bydlení). Z těchto prostředků navíc údajně stěžovatel splácí závazky vůči svým věřitelům (Okresní správa sociálního zabezpečení, Vojenská zdravotní pojišťovna). Argument krajského soudu, že dle zákona o životním a existenčním minimu by takové u rodiny činilo měsíční životní minimum domácnosti částku ve výši 9.850 Kč, výše uvedené závěry jen potvrzuje. Pokud by tedy měla rodina stěžovatele pouze jím uváděný měsíční příjem, zajisté by si požádala o pomoc ze strany státu nebo příbuzných. O této skutečnosti se ovšem stěžovatel ve své žádosti či ve formuláři o osobních, majetkových a výdělkových poměrech nezmiňuje. Skutečnost, že je stěžovatel v řízení před krajským soudem i nyní v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, taktéž nasvědčuje skutečnosti, že má ještě další nezmiňované finanční prostředky, které mohl na právní pomoc advokáta vynaložit.

[17] Za této situace bylo zcela na místě hodnotit doložené majetkové poměry jako nevěrohodné. Stěžovatel proto nesplnil dle § 36 odst. 3 s. ř. s. podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[18] Nejvyšší správní soud proto ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační námitky stěžovatele nejsou důvodné. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl jako nedůvodnou.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. srpna 2015

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu